МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Вивчення навчальної дисципліни здійснюється в формі лекцій, семінарських занять та самостійної роботи здобувачів.

Даний посібник покликаний допомогти студентам у процесі вивчення навчальної дисципліни «Право охорони довкілля України», зокрема при підготовці студентів до поточного контролю самостійної роботи.

Основою підготовки до контрою самостійної роботи виступає рекомендована література, яка є загальною для всіх тем, а саме:

1. Екологічне право: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / за ред. А. П. Гетьмана. Харків: Право, 2019. https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/734/3_Ekologichne%20pravo_Pidruchnik_vnutri.pdf

2. Кобецька Н. Р. Екологічне право України: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2008. http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream.pdf

3. Краснова Ю. А. Право екологічної безпеки: навчальний посібник. Київ: ЦП «Компринт», 2019. https://hozpravoreposit.kyiv.ua/bitstream/handle

4. Realization of Sustainable Development Principle in Environmental Legal Relations: Legislation and Law Enforcement Practice in Ukraine: monograph / Editors N. Kobetska, Z. Yaremak, L. Danyliuk. Ivano-Frankivsk: Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, 2022. 226 p. URL: http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/15427/1/монографія_2022.pdf.

5. Zoryana Yaremak, Lesia Danyliuk, Nadiia Kobetska. Legal Protection of Environment in Conditions of War. *Grassroots Journal of Natural Resources*. Montreal, 2024. Volume 7. Issue 3. P. s5–s29. DOI: https://doi.org/10.33002/nr2581.6853.0703ukr01

Крім цього окремі завдання для самостійної роботи супроводжуються необхідними для опрацювання посиланнями на літературу, нормативно-правові акти або інформаційні ресурси.

Також у методичних вказівках та завданнях для підготовки до семінарських (практичних) занять до кожної теми поданий розширений перелік літератури, в якій досліджуються окреслені проблеми, нормативно-правових актів, що регулюють відповідні правовідносини та посилань на інформаційні ресурси, де висвітлюються дані питання.

Виконання *завдань для самостійної роботи* передбачає здійснення узагальнення чи навпаки конкретизацію окремих положень теми, порівняння нормативних приписів, тлумачення правових норм, аналіз судової практики тощо.

Завдання для самостійної роботи потрібно виконувати в письмовій формі (в форматі word) із подальшим прикріпленнням їх у class room.

Виконані завдання обговорюються на відповідних до теми семінарських заняттях.

Невиконання письмово вказаних завдань означає незадовільну підготовку до контролю самостійної роботи й тягне за собою незадовільну оцінку.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ДОМАШНІХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Представлені нижче варіанти завдань для домашніх контрольних робіт розроблені відповідно до силабусу навчальної дисципліни «Право охорони довкілля України». Вони з максимальною можливістю охоплюють різні теми. Завдання розроблені з використанням різних способів перевірки знань та є нерівнозначними за складністю. Їх виконання передбачає і аналітичне відтворення матеріалу (при викладенні коротких завдань нормативного змісту), і системне опрацювання нормативно-правових актів, навчально-наукової літератури з їх подальшою авторською презентацією (при викладені теоретичних завдань описового характеру), і юридичну кваліфікацію відносин (при аналізі судових рішень).

Кожен студент виконує домашню контрольну роботу за індивідуальним варіантом ***згідно з його порядковим номером за списком у журналі академгрупи (****в випадку, якщо наявна кількість студентів перевищує запропоновану кількість варіантів, то нумерація розпочинається спочатку (наприклад, студент за порядковим номером 21 виконує варіант 1, за номером 22 – варіант 2 й т.д.),* ***виконана контрольна робота не свого варіанту не зараховується).***

Максимальна оцінка роботи – 25 балів.

Кожен варіант завдань для домашньої контрольної роботи включає наступні завдання:

- ***1 коротке завдання нормативного змісту,*** яке полягає в чіткому формулюванні відповіді на поставлене запитання та в демонстрації точного розуміння змісту окресленої проблеми (виконується в формі таблиці чи схеми) ***(2 бали)***;

Наприклад:

Завдання:

Складіть порівняльну таблицю особливостей правового режиму окремих видів територій і об'єктів природно-заповідного фонду.

Зразок виконання:

Особливості правового режиму окремих видів територій та об'єктів природно-заповідного фонду:

види ПЗФ / підстави порівняння	**природні заповідники**	**біосферні заповідники**	**національні природні парки**
мета створення	природоохоронна науково-дослідна	природоохоронна науково-дослідна	природоохоронна науково-дослідна рекреаційна культурно-освітня
режим власності	власність Українського народу	заповідні зони – власність Українського народу, інші – в інших формах власності	природні ресурси, надані НПП – власність Українського народу
правове значення	установи загальнодержавного значення	установи міжнародного значення	установи загальнодержавного значення
юридичний статус	юридичні особи	юридичні особи	юридичні особи
умови використання і охорони	природоохоронні обмеження жорсткого характеру на всій території ст. 16 Закону	зонування: заповідна зона, буферна зона, зона антропогенних ландшафтів ст. 18 Закону	зонування: заповідна зона, зона регульованої рекреації зона стаціонарної рекреації господарська зона, ст. 21 Закону

- ***1 теоретичне завдання описового характеру,*** для виконання якого необхідно здійснити системне, порівняльне дослідження відповідних правових інститутів і викласти суть питання в вигляді авторського аналізу ***(8 балів)***;

Вимоги: обсяг – не більше 3-х сторінок із обов'язковим оформленням списку використаних джерел відповідно до загальноприйнятих вимог бібліографічного опису (як до літератури в курсовій роботі);

- ***1 формулювання та розв'язання практичної задачі на підставі аналізу конкретного судового рішення (15 балів)***.

Виконання завдання включає:

1) пошук судового рішення, що відповідає предмету навчальної дисципліни, в Єдиному державному реєстрі судових рішень: https://reyestr.court.gov.ua/;

2) формулювання на його основі задачі;

3) її розв'язання з посиланням на конкретні статті нормативно-правових актів (вирішення не обов'язково має збігатися з позицією судових інстанцій).

Наприклад:

1) *рішення суду:* https://reyestr.court.gov.ua/Review/62298936 (викладаєте повний текст рішення);

2) зразок сформульованої на основі даного судового рішення задачі:

Громадська організація звернулася до Державної служби геології та надр України (далі – Держгеонадра) з запитом на публічну інформацію, в якому просила повідомити: чи видавався компанії «Шеврон Юкрейн Б.В.» і ТОВ «Надра Олеська» спеціальний дозвіл на користування надрами на виконання угоди «Про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться у межах ділянки Олеська, між державою Україна та компанією «Шеврон Юкрейн Б.В.» та ТОВ «Надра Олеська»». В разі, якщо такий дозвіл видавався, повідомити дату його видачі та надіслати копію спеціального дозволу на користування надрами, виданого компанії «Шеврон Юкрейн Б.В.» і ТОВ «Надра Олеська».

Держгеонадра надала інформацію про дату видачі спеціального дозволу на користування надрами компанії «Шеврон Юкрейн Б.В.» і ТОВ «Надра Олеська» та відмовила громадській організації в наданні копії такого дозволу на підставі п. 2 ч.1 ст. 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації», оскільки запитувана інформація є публічною інформацією з обмеженим доступом і кваліфікується як службова.

Дайте правову оцінку ситуації. Вирішіть спір.

3) зразок розв'язку даної задачі:

Відповідно ч. 1 ст. 9 Закону України «Про доступ до публічної інформації», до службової може належати така інформація: 1) що міститься в документах суб'єктів владних повноважень, які становлять внутрівідомчу службову кореспонденцію, доповідні записки, рекомендації, якщо вони пов'язані з розробкою напряму діяльності установи або здійсненням контрольних, наглядових функцій органами державної влади, процесом прийняття рішень і передують публічному обговоренню та/або прийняттю рішень; 2) зібрана в процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни, яку не віднесено до державної таємниці.

Запитуваний позивачем документ дозвільного характеру – спеціальний дозвіл на користування надрами видається особі, яка подала заяву на видачу такого дозволу, не є внутрівідомчою службовою кореспонденцією й не передує прийняттю будь-якого рішення, оскільки сам є остаточним рішенням у відповідній адміністративній процедурі.

Тому він не може бути віднесений до службової інформації на підставі п. 1 ч. 1 ст. 9 Закону України «Про доступ до публічної інформації». Також інформація, що міститься в запитуваному дозволі, не була зібрана в процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності чи у сфері оборони країни, і відтак не може бути віднесена до службової інформації на підставі п. 1 ч. 1 ст. 9 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Відповідно п. 12 Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 р. № 615 (чинному на момент судового розгляду справи), в дозволі зазначаються реєстраційний номер і дата видачі

дозволу; підстави для надання дозволу; вид користування надрами; відомості про ділянку надр, що надається у користування, її назва, місцезнаходження, координати, площа, обмеження щодо глибини використання та у разі потреби обмежень щодо глибини використання; вид корисної копалини, її запаси на час надання дозволу, найменування органу, який затвердив (апробував) запаси корисної копалини; мета користування надрами; джерело фінансування робіт; особливі умови; відомості про власника дозволу; відомості про погодження надання дозволу; строк дії дозволу.

Зазначена в спеціальному дозволі інформація не підпадає під обмеження, зазначені в ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації». Також, згідно з ч. 8 ст. 6 цього Закону, обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація, доступ до якої не обмежений. Наявність в документі інформації з обмеженим доступом не є підставою для відмови в наданні його копії.

Таким чином, відмова Держгеонадр була неправомірною.

Крім цього станом на сьогодні питання доступу до відповідної інформації регламентується через Порядок ведення Державного реєстру спеціальних дозволів на користування надрами від 30.06.2023 № 659.

В п. 21 даного Порядку встановлено, що спеціальний дозвіл на користування надрами надається у формі витягу з Реєстру в електронній формі. Витяг складається з двох файлів форматом PDF, що містять: перший – інформацію, зазначену в п. 16 (крім п.п. 22) і 20 цього Порядку, а також дату формування витягу; другий – інформацію, зазначену у п.п. 16 цього Порядку. На запити зовнішніх користувачів, подані відповідно до вимог законодавства щодо документування управлінської діяльності, можуть надаватися витяги з Реєстру в розширеному форматі із зазначенням хронології внесення змін до об’єкта Реєстру.

Доступ до відкритої інформації Реєстру надається засобами Державного геологічного веб-порталу, Єдиної геоінформаційної системи, Єдиної екологічної платформи «ЕкоСистема», Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (у разі наявності технічної можливості) на безоплатній основі (п. 27 Порядку).

Всі завдання виконуються письмово (в форматі word) з обов’язковим зазначенням прізвища та ініціалів студента, номера групи та номера варіанту. Виконані контрольні роботи повинні бути здані в class room для перевірки ***не пізніше ніж за 10 днів до початку заліково-екзаменаційної сесії. Невиконання завдань, невчасна їх здача, отримання за контрольну «незадовільної» оцінки є підставами для не допуску студента до здачі екзамену.***

Варіант 1.

1. Зобразіть схематично систему джерел права охорони довкілля України *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Правове регулювання поводження з генетично-модифікованими організмами *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 2.

1. Складіть таблицю джерел вторинного права ЄС у сфері охорони довкілля та наведіть їх конкретні приклади *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Поняття, ознаки та критерії біологічної та генетичної безпеки *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 3.

1. Зобразіть схематично міжнародні договори, підписані Україною, в сфері права охорони довкілля *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Поняття ядерної та радіаційної безпеки *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 4.

1. Зобразіть схематично систему принципів права охорони довкілля України *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Правове забезпечення екологічної безпеки в різноманітних сферах використання ядерної енергії *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 5.

1. Зобразіть схематично вплив загальних принципів права ЄС на формування та нормативне закріплення принципів права охорони довкілля ЄС *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Основні напрямки охорони довкілля в сільському господарстві *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 6.

1. Зобразіть схематично принципи права охорони довкілля ЄС і обґрунтуйте їх взаємозв'язок і взаємодію між собою *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Правові засади поводження з пестицидами та агрохімікатами *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 7.

1. Зобразіть схематично систему галузевих органів управління в галузі охорони довкілля в Україні *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Правова охорона довкілля в промисловості *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 8.

1. Зобразіть схематично етапи процедури оцінки впливу на довкілля *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Правові заходи охорони вод від забруднення, засмічення та виснаження *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 9.

1. Складіть порівняльну таблицю повноважень державних і громадських інспекторів в галузі охорони навколишнього природного середовища *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Правова охорона земель при здійсненні господарської діяльності *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 10.

1. Зобразіть схематично структуру економічного механізму в галузі охорони довкілля *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Правові заходи по охороні надр *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 11.

1. Порівняйте схематично екологічний податок і рентні природоресурсні платежі за об'єктом, суб'єктом, підставами та порядком стягнення *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Правовий режим окремих категорій лісів *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 12.

1. Порівняйте схематично співвідношення понять «право екологічної безпеки» та «право на безпечне для життя і здоров'я довкілля» *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Правові заходи охорони лісів і інших об'єктів рослинного світу *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 13.

1. Зобразіть схематично види екологічних нормативів *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Правові заходи охорони тваринного світу *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 14.

1. Зобразіть схематично систему заходів забезпечення екологічної безпеки *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Кліматичні дії ЄС, Європейська зелена угода та Україна *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 15.

1. Зобразіть у вигляді таблиці систему джерел права екологічної безпеки, класифікуючи їх за такими критеріями як юридична сила, територія дії, походження. Для кожного виду наведіть конкретний приклад нормативно-правового акту, який регулює питання екологічної безпеки *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Національні правові засади попередження змін клімату *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 16.

1. Зобразіть схематично основні рівні національних джерел права екологічної безпеки України *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Поняття та особливості правового режиму рекреаційних, курортних, лікувально-оздоровчих зон *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 17.

1. Зобразіть схематично ознаки та види зони надзвичайної екологічної ситуації *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Законодавство про виключну (морську) економічну зону та континентальний шельф, його місце в системі екологічного законодавства *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 18.

1. Зобразіть схематично підстави оголошення окремих територій зоною надзвичайної екологічної ситуації *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Поняття та особливості правового режиму атмосферного повітря *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 19.

1. Зобразіть схематично порядок оголошення окремих територій зоною надзвичайної екологічної ситуації *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Організаційно-правовий режим охорони атмосферного повітря *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.

Варіант 20.

1. Розмежуйте в вигляді таблиці поняття, підстави та наслідки правового режиму зони надзвичайної екологічної ситуації й надзвичайного стану *(приклад на с. 2)* **(2 бали)**.

2. Правовий режим санітарно-захисних зон *(загальні вимоги на с. 3)* **(8 балів)**.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення *(за зразком на с. 3–4)* **(15 балів)**.